

2021-09-27

Ju2021/03237

Justitiedepartementet
EU-enheten

EU-nämnden
Riksdagen

Kopia: Justitiekommittén
Kopia: Socialförsäkringsutskottet
Kopia: Civilutskottet
Kopia: Konstitutionsutskottet
Kopia: Försvarsutskottet

Kommenterad dagordning för rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den 7-8 oktober 2021

Kommenterad dagordning

7 oktober rättsliga frågor

1. Godkännande av dagordningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande. Se bifogad preliminär dagordning.

2. A-punkter

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av A-punktlista. Det har ännu inte presenterats någon A-punktlista.

3. Övriga frågor – aktuella lagstiftningsärenden

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson och Mikael Damberg

4. Slutsatser om EU:s strategi om barns rättigheter

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Beslutspunkt. Godkännande.

Ansvarigt statsråd: Märta Stenevi

Förslagets innehåll: Den 24 mars 2021 presenterade kommissionen meddelandet EU:s strategi för barnets rättigheter. I strategin tar kommissionen upp utmaningar och föreslår konkreta åtgärder för att skydda, främja och uppfylla barnets rättigheter. Kommissionen understryker att alla barn i Europa och runtom i världen bör åtnjuta samma rättigheter och kunna leva fritt från diskriminering, våld och hot. Strategins övergripande ambition är att skapa bästa möjliga liv för barn i EU och globalt. EU-strategin består av sex tematiska områden som inbegriper nyckelåtgärder som kommissionen avser vidta samt uppmaningar till medlemsstaterna. Varje temaområde definierar prioriteringarna för EU:s åtgärder under de kommande åren. En viktig väg för att stärka barnets rättigheter i EU är att stärka integreringen av barns rättigheter i all EU-politik och alla relevanta åtgärder inom EU. Områdena är deltagande i politiska och demokratiska processer; socioekonomisk inkludering, hälso- och sjukvård och utbildning; bekämpa våld mot barn och säkerställa skydd av barn; rättsväsendets hänsyn till barns behov; den digitala sfären och informationssamhället; och den globala dimensionen.

Det slovenska ordförandeskapet presenterade den 15 juli 2021 ett utkast till rådsslutsatser. Slutsatserna välkomnar kommissionens strategi och uppmanar kommissionen att, inom ramen för principerna om subsidiaritet och proportionalitet, stödja medlemsstaterna i genomförandet av strategin. Medlemsstaterna uppmanas att vidta ett antal åtgärder i syfte att stärka tillämpningen av barnets rättigheter inom bland annat rättsväsendet, arbetet för våldsprevention och i den digitala sfären. Vidare betonas aspekter såsom barns rätt till deltagande och inflytande samt behovet av skydd mot diskriminering och utsatthet i övrigt.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen avser att ställa sig bakom godkännandet av utkastet till rådsslutsatser om EU:s strategi om barnets rättigheter.

Tidigare behandling i riksdagen: Överläggning med socialutskottet den 20 maj 2021.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2020/21:FPM98

5. Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslagets innehåll: Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) ska utreda och väcka åtal för brott mot EU:s finansiella intressen. Eppo är operativ sedan den 1 juni 2021. Eppo har därefter hanterat mer än 1 700 brottsanmälningar och inlett cirka 300 utredningar om brott mot EU:s finansiella intressen, till en uppskattad skada om cirka 4,5 miljarder euro. I princip alla deltagande medlemsstater har antagit lagstiftning för att anpassa de nationella systemen till Eppo-förordningen. Kommissionen ser nu över medlemsstaternas genomförande för att säkerställa att Eppo har möjlighet att utöva sin behörighet enligt förordningen.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: 4 oktober 2013, 28 februari 2014, 28 maj 2014, 3 oktober 2014, 6 mars 2015, 12 juni 2015, 2 oktober 2015, 27 november 2015, 4 mars 2016, 3 juni 2016, 7 oktober 2016, 8 mars 2017, 2 juni 2017, 6 oktober 2017, 2 mars 2018, 1 juni 2018, 5 oktober 2018, 30 november 2018, 1 mars 2019, 29 maj 2019, 4 oktober 2019, 29 november 2019, 6 mars 2020, 29 maj 2020, 2 oktober 2020, 27 november 2020, 5 mars 2021 och 4 juni 2021.

Tidigare behandlad vid överläggning med, eller information till, riksdagsutskott:
14 februari 2013 (info. JuU), 3 oktober 2013 (info. JuU), 27 februari 2014

(info. JuU), 25 mars 2014 (överläggning JuU), 25 maj 2014 (info. JuU), oktober 2014 (skriftlig info. JuU), 12 februari 2015 (info. JuU), 7 maj 2015 (överläggning JuU), 9 juni 2015 (info. KU), 11 juni 2015 (info. JuU), 1 oktober 2015 (info. JuU), 26 november 2015 (info. JuU), 2 februari 2016 (info. JuU), 3 mars 2016 (info. JuU), 4 oktober 2016 (info. JuU), 10 november 2016 (överläggning JuU), 1 juni 2017 (info. JuU), 3 oktober 2017 (info. JuU), 1 mars 2018 (info. JuU), 31 maj 2018 (info. JuU), 4 oktober 2018 (info. JuU), 29 november 2018 (info. JuU), 28 februari 2019 (info. JuU), 28 maj 2019 (info. JuU), 3 oktober 2019 (info. JuU), 28 november 2019 (info. JuU), 17 december 2019 (överläggning JuU), 5 mars 2020 (info. JuU), 28 maj 2020 (info. JuU), 1 oktober 2020 (info. JuU), 26 november 2020 (info. JuU), 4 mars 2021 (info. JuU) och 3 juni 2021 (info. JuU).

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2013/14:FPM10

6. Häktning

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Riktlinjedebatt

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslagets innehåll: På kommissionens initiativ har vid några tillfällen under våren frågan om materiella förhållanden i häkten och häktades processuella rättigheter inom EU diskuterats på expertnivå inom rådet. Kommissionen har bland annat efterfrågat medlemssatsernas syn på behovet av åtgärder på området.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen ser i nuläget inget behov av lagstiftningsåtgärder på EU-nivå inom häktningsområdet. Åtgärder på EU-nivå som tar sikte på häktning och andra frihetsberövanden är komplicerade eftersom de processrättsliga regelverken i medlemsstaterna skiljer sig åt. Eventuella åtgärder på EU-nivå bör därför föregås av en noggrann behovsanalys. När det gäller materiella förhållanden i häkten bör det också säkerställas att tänkta åtgärder inte överlappar arbetet som utförs av

Europeiska kommittén mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CPT) och FN:s kommitté mot tortyr (CAT).

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

7. Övriga frågor

- a) Konferens om reglering av artificiell intelligens – etiska och grundläggande rättighetsaspekter den 20 juli 2021

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson

Förslagets innehåll: Information om konferensen ”Reglering av artificiell intelligens – etiska och grundläggande rättighetsaspekter. EU och det internationella perspektivet”. Under konferensen var det två paneldiskussioner. Den första paneldiskussionen hade fokus på EU-perspektivet, särskilt kommissionens förslag till förordning om artificiell intelligens. Den andra paneldiskussionen handlade om det internationella perspektivet där man jämförde olika tillvägagångssätt inom flera regionala och internationella organisationer och man uppmuntrade deras nära samarbete.

- b) Situationen för personal inom rättsväsendet i Afghanistan

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från Italien

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson

Förslagets innehåll: Information om åtgärder som vidtagits för att skydda personer inom rättsväsendet i Afghanistan.

- c) Resultat av den 6e utvärderingen av uppförandekoden för att motverka olaglig hatpropaganda online

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson

Förslagets innehåll: För att motverka spridningen av olaglig hatpropaganda online så kom kommissionen i maj 2016 överens med Facebook, Microsoft, Twitter och YouTube om en uppförandekod för att motverka olaglig hatpropaganda online. Varefter har flera berörda företag anslutit sig till uppförandekoden. Resultaten har utvecklats för varje utvärdering som genomförts, bland annat med avseende på den tid det tar för onlineaktörerna att behandla en anmälan och när det gäller graden av borttagning.

8 oktober inrikes frågor

8. Övriga frågor – aktuella lagstiftningsärenden

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson och Mikael Damberg

9. Utmaningar med screening och förvar vid gränsen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Riktlinjedebatt

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslagets innehåll: Förslaget introducerar ett förfarande kallat screening för samtliga tredjelandsmedborgare som påträffas i samband med att de irreguljärt försöker korsa, eller har korsat, yttre gräns eller efter att ha

landsatts i samband med efterforskning och räddning till havs, oavsett om de söker asyl eller inte.

Screeningen bygger i huvudsak på tre delar, en första hälsokontroll och sårbarhetsanalys, identifiering av personen och en säkerhetskontroll. Syftet är att säkerställa att samtliga individer som är på väg att resa in, eller som har rest in, irreguljärt och som inte passerar en vanlig gränskontroll ska genomgå en screening. Personerna kontrolleras och tillgänglig information om dem inhämtas. När screeningen avslutas överlämnas ärendet och den information som framkommit till behörig myndighet för asylprövning eller för inledande av ett återvändandeförfarande.

En fråga som diskuterats under förhandlingarna och som medlemsstaterna inte nått samsyn kring ännu är frågan om platsen för screening och hur personer ska hållas tillgängliga för screeningförfarandet. Frågan ska diskuteras på rådet för rättsliga och inrikes frågor den 8 oktober.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen ska verka för att medlemsstaterna ges möjlighet att sortera screeningen under, samt använda sig av, existerande nationell lagstiftning. Regeringen ska också verka för en flexibilitet i var screeningen ska utföras och för hur personer ska hållas tillgängliga för screeningförfarande.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till socialförsäkringsutskottet den 1 oktober 2020, den 4 mars 2021 och den 3 juni 2021. Överläggning med socialförsäkringsutskottet den 5 november 2020 och den 8 december 2020. Samråd med EU-nämnden den 2 oktober 2020, den 6 november 2020, den 11 december 2020 den 5 mars 2021 och den 4 juni 2021.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2020/21:FPM22

10. Genomförande av interoperabilitet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information och diskussion

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslagets innehåll: Interoperabilitetsförordningarna trädde i kraft den 11 juni 2019 och genomförandet sträcker sig till utgången av år 2023. Det centrala genomförandet av de tekniska lösningarna har uppdragits åt eu-LISA. På nationell nivå har Polismyndigheten fått i uppdrag av regeringen att leda samordningen mellan berörda myndigheter. Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 20 december 2020 beslutades om senareläggning av driftsättningen av in- och utresesystemet (EES) med två månader till maj 2022. Ett fåtal medlemsstater har fortfarande problem att hålla tidtabellen och eu-LISA har inte kunnat leverera alla nödvändiga delar av den centrala utvecklingen i tid. Sverige ligger i fas med den övergripande planeringen.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen anser att det är viktigt att tidplanen för genomförandet hålls och att ytterligare förskjutningar måste undvikas, då det skulle riskera tidplanen för hela interoperabiliteten.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 3 juni 2021 och samråd med EU-nämnden den 4 juni 2021.

Fortsatt behandling av ärendet: Regelbunden rapportering vid RIF-råd.

Faktapromemoria: -

11. Situationen i Afghanistan: uppföljning

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet, kommissionen och EU:s samordnare för kampen mot terrorism.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson

Förslagets innehåll: Med anledning av den plötsliga och dramatiska händelseutvecklingen i Afghanistan hölls ett extrainkallat rådsmöte för rättsliga och inrikes frågor den 31 augusti 2021. Vid det tillfället antogs ett uttalande om migration och säkerhet i relation till situationen i Afghanistan.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Samråd med EU-nämnden den 30 augusti 2021.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

12. Externa dimensionen av migration

a) Handlingsplaner om migration

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen och ordförandeskapet.

b) Migrationssituationen längs med rutterna

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Riktlinjedebatt

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson

Förslagets innehåll: På Europeiska rådet den 24–25 juni uppmanades kommissionen och EU:s höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik att, i nära samarbete med medlemsstaterna, omedelbart presentera konkreta åtgärder i den externa dimensionen av migrationsfrågorna, inklusive utökat stöd till prioriterade ursprungs- och transitländer. Kommissionen och EU:s höga representant ombads vidare att i nära samarbete med medlemsstaterna ta fram handlingsplaner för prioriterade ursprungs- och transitländer under hösten 2021. Tillsammans med det slovenska ordförandeskapet avser kommissionen presentera nio handlingsplaner inför Europeiska rådet i oktober. Kommissionen har hittills

presenterat utkast på handlingsplan för att svara mot utvecklingen i Afghanistan samt för Bosnien-Hercegovina, Tunisien, Nigeria, Niger och Irak. Under hösten väntas ytterligare utkast för Marocko, Libyen och Turkiet.

Sverige har i diskussionerna om de externa delarna av migrations- och asylpakten framhållit vikten av ett intensifierat samarbete på migrationsområdet med ett antal prioriterade tredjeländer baserat på en heltäckande ansats som bland annat inkluderar stärkt samarbete kring återvändande och bemötandet av grundorsaker till irreguljär migration och tvångsfördrivning.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen understryker vikten av att EU noggrant följer utvecklingen längs med relevanta migrationsrutter och att EU:s beredskapskapacitet stärks baserat på redan existerande verktyg. Situationen i relevanta ursprungs, transit- och destinationsländer är avgörande för utformningen av EU:s prioriteringar på migrationsområdet i den externa dimensionen.

Regeringen välkomnar ett fördjupat samarbete med prioriterade tredjeländer för att motverka grundorsaker till irreguljär migration och tvångsfördrivning och för att stärka ursprungs- och transitländers egen kapacitet att hantera alla aspekter av migration. Organisationer som UNHCR och IOM spelar en mycket viktig roll.

Samtidigt är det nödvändigt att ansträngningar görs för att få på plats ett gemensamt asylsystem som bygger på en balans mellan ansvar och solidaritet och som säkerställer stöd till medlemsstater som utsätts för ett högt migrationstryck och leder till en jämnare fördelning av asylsökande inom unionen. Rätten att söka asyl måste alltid upprätthållas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till socialförsäkringsutskottet den 19 augusti 2021 om regeringens arbete med frågan om skydd för tolkarna i Afghanistan. Samråd med EU-nämnden den 30 augusti om situationen i Afghanistan inför extrainsatt rådsmöte den 31 augusti.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2020/21:FPM19

13. Den digitala dimensionen i att utreda sexuella övergrepp mot barn – utmaningar och vägen framåt

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Riktlinjedebatt

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslagets innehåll: Den tekniska utvecklingen, ändrade kommunikationsvanor och den rättsliga utvecklingen t.ex. när det gäller elektroniska kommunikationer och dataskydd innebär att de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter gradvis har försämrats i bland annat utredningar om sexuella övergrepp mot barn. Digitaliseringen och elektroniska kommunikationer innebär dessutom att uppgifter som behövs för brottsbekämpande ändamål ofta finns utanför det egna landet. Uppgifterna är också till sin natur flyktiga och ofta krypterade. De kan raderas eller ändras snabbt och på distans.

I strategin om en Säkerhetsunion från juli 2020 framhåller kommissionen vikten av tydliga regler för gränsöverskridande tillgång till elektroniska bevis för brottsutredningar.

På EU-nivå, liksom på nationell nivå i medlemsstaterna, pågår det ett aktivt arbete för att möta dessa utmaningar och för att säkerställa tillgång till uppgifter i elektroniska kommunikationer och digitala system för brottsbekämpande ändamål inklusive i det gränsöverskridande samarbetet. T.ex. genomförs nu triloförhandlingar mellan Europaparlamentet och rådet om en förordning och ett direktiv om elektronisk bevisning. Rådet diskuterade också så sent som den 11 mars 2021 frågan om datalagring och efter antagandet av en rådsresolution om kryptering i december 2020 har kommissionen inlett ett arbete som syftar till att en väg framåt ska kunna presenteras under 2022.

När det särskilt gäller sexuella övergrepp mot barn har, enligt kommissionen, antalet rapporter om sexuella övergrepp mot barn över nätet ökat dramatiskt i EU från 23 000 år 2010 till över 725 000 år 2019, vilket inbegriper mer än 3 miljoner bilder och videofilmer. Ökningen har varit lika dramatisk globalt sett. Rapporter visar att det inom EU lagras mest material med sexuella övergrepp mot barn i världen. I kommissionens meddelande i juli 2020 om en EU-strategi för en effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn (KOM [2020] 607) och i rapporter från Europol anges också att det finns indikationer på att pandemin förvärrat läget.

Kommissionen anger att målsättningen med den femåriga strategin är att vidta effektiva insatser på EU-nivå för att bekämpa sexuella övergrepp mot

barn, såväl online som offline. Strategin ska utgöra en ram för att utveckla ett starkt och heltäckande gensvar mot dessa brott. I strategin anges åtta initiativ för att genomföra och utveckla lagstiftningen, stärka de brottsbekämpande myndigheternas insatser, stärka samordningen i syfte att förebygga och utreda brotten samt att stödja offren.

Av de lagstiftningsinitiativ som strategin tar upp har Europaparlamentet och rådet antagit förordning (EU) 2021/1232 av den 14 juli 2021 om ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i direktiv 2002/58/EG vad gäller användning av teknik hos tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för behandling av personuppgifter och andra uppgifter i syfte att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet.

Kommissionen har också aviserat att den kommer att presentera ett förslag till rättsakt den 1 december 2021 för en mer effektiv bekämpning av sexualbrott mot barn online. Förslaget avses bland annat ersätta den tillfälliga förordningen (men med ett bredare tillämpningsområde) och innebära krav på onlineaktörer att identifiera och ta bort sexuellt övergreppsmaterial samt en rapporteringsskyldighet för onlineaktörer när det gäller misstänkt sexuellt övergreppsmaterial. Förslag kommer också att lämnas om etablering av ett europeiskt centrum för förebyggande och motverkande av sexuella övergrepp mot barn. Detta centrum kommer bland annat att föreslås få uppgiften att hantera de rapporter som följer av en rapporteringsskyldighet, stödja brottsbekämpande myndigheter och arbeta samordnande med förebyggande insatser.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen stödjer och arbetar aktivt för ett utvecklat EU-samarbete när det gäller att bekämpa cyberbrottslighet och brottslighet där man utnyttjar ny teknik för att begå brott eller dölja bevisning. Det är prioriterat att samarbeta på EU-nivå för att förbättra tillgång till information och elektroniska bevis för brottsbekämpningen, till exempel genom en ändamålsenlig reglering rörande datalagring, tillgång till krypterad information och en effektiv gränsöverskridande tillgång till elektronisk bevisning samtidigt som respekten för de grundläggande rättigheterna respekteras såsom rätten till integritet och skydd av personuppgifter. EU bör därutöver fullt ut utforska potentialen av att använda ny teknologi i brottsbekämpande syften.

Regeringen välkomnar meddelandet om en strategi för en effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn. Inget barn ska utsättas för sexuella övergrepp. Alla former av våld mot barn ska upphöra.

Regeringen delar kommissionens syn att det krävs flera olika åtgärder för att effektivt bekämpa sexuella övergrepp mot barn. Det är viktigt att EU-rätten

genomförs på ett korrekt sätt och utvecklas när det är lämpligt och behov finns. Kunskapsuppbyggnad, erfarenhetsutbyte och samverkan är centrala komponenter i det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet men också för att offren ska få den hjälp de behöver. Det är positivt att utveckling av arbetsmetoder och teknik liksom behovet av internationellt samarbete lyfts fram i strategin.

Regeringen ser fram emot kommissionens förslag den 1 december 2021 till en rättsakt för en mer effektiv bekämpning av sexualbrott mot barn online. Ett gemensamt rättsligt ramverk på EU-nivån kommer rätt utformat att skapa bättre förutsättningar för att bekämpa sexuella övergrepp i den gränsöverskridande onlinemiljön samt för att bättre hindra tillgång till och spridning av sexuellt övergreppsmaterial. Regeringen anser också att förslaget om att etablera ett europeiskt centrum för förebyggande och motverkande av sexuella övergrepp mot barn har potential att positivt förstärka EU-samarbetet mot sexuella övergrepp mot barn.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 1 oktober 2020 och samråd med EU-nämnden den 2 oktober 2020.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: EU-strategi för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn 2019/20:FPM69

14. Övriga frågor – Salzburgforumets ministerkonferens 23-24 juni 2021 i Prag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från Tjeckien.

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg och Morgan Johansson

Förslagets innehåll: Salzburgforumet är ett centraleuropeiskt säkerhetspartnerskap. Medlemmar är Österrike, Bulgarien, Kroatien, Tjeckien, Ungern, Polen, Rumänien, Slovakien och Slovenien.

I anslutning till rådets möte: möte i gemensamma kommittén

1. Utmaningar med screening och förvar vid gränsen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Riktlinjedebatt

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 9.

2. Genomförande av interoperabilitet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information och diskussion

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 10.

3. Övriga frågor – aktuella lagstiftningsärenden

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson och Mikael Damberg